

פרוטוקול מס' 363

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
פירוש א' כ"ב בתמוז תשל"ג - 22.7.1973, שעה 15.00

נכחו:

חברי הוועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
א. אנקוריין
ר. ארזי
מ. ביבי
י.ה. קלינגהופר

פוזמנים:

צ. סרלו - מנהל כללי של משרד המשפטים

פזכירת הוועדה: ר. פלחי

א. עצמון

רשמה:

סדר היום: חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972 - תקנות לביצוע החוק.

היו"ר י. גולדשמידט: אני פותח את הישיבה.

חוק הסיוע המשפטי, תשל"ב-1972 - תקנות לביצוע החוק

ר. ארזי: בקשר לפקודת ההקדשות לגבי סעיף 1 - מה הוחלט?

היו"ר י. גולדשמידט: זה לא צריך להעסיק את הוועדה. הוועדה הסמיכה אותי לגמור את הניסוח הסופי. היועץ המשפטי מסר לי את הנוסח ושם דף תקונים כי הנוסח נמצא על שולחן הכנסת. כאשר אביא את החוק נוסף לזה את התיקונים.

צ. טרלו: אני מציע שנתחיל בתקנה 3 ונחזור בסוף לתקנה 2.

תקנה מס' 3: (א)

היו"ר י. גולדשמידט: האם לא יתכן שהוא יתן תשובה שהיא בחלקה של הבקשה חיובית וחלקה שלילית?

צ. טרלו: אז על אותו החלק יחול העקרון.

היו"ר י. גולדשמידט: כלומר, לגבי מה שהחליט בחיוב יציין את סוג השירות. לגבי השלילה הוא יציין את נימוקיו.

צ. טרלו: החשוב הוא שהוא איננו יכול לתת החלטה סתמית.

י.ה. קלינגהופר: אני נזכר שיש חוק כללי המחייב לתת נימוקים לתשובה שלילית והוא חוק ההנמקות. אם כותבים דברים שהם ממילא כתובים בחוק ההנמקות הכללי או מדוע לא כותבים שצריך להחליט תוך 3 חודשים?

צ. טרלו: הסיבה היא בגלל האקט החינוכי שבדבר. זה כתוב בלשון שכל אדם עם השכלה עממית יכול להבין מה שכתוב. חשוב שהאדם ידע והעורך-דין ידע שיש צורך בקבלת נימוקים. זה לא גורע מפירוטיים שיטנים בחוקים אחרים. כל הטכניקה של חוק ההנמקות שם מישהו פונה אליו. אני לא רוצה להפנות את זה לחוק אחר.

י.ה. קלינגהופר: אני מבקש להוסיף: אם ההחלטה מקצתה חיובית ומקצתה שלילית תחול ההוראה הזאת בשינויים המחוייבים. כי זה אחד הקשיים שיש בחוק ההנמקות של ההחלטה היא רק חלקה שלילית. כך שלא יודעים עם חוק ההנמקות חל?

צ. טרלו: אפשר לכתוב: היתה החלטה שלילית בחלקה יציין את נימוקיו לגבי אותו חלק.

היו"ר י. גולדשמידט: אני מסכים.

י.ה. קלינגהופר: אתה פליסח על החלק החיובי שגם בחלק החיובי יציין סוג השירות.

היו"ר י. גולדשמידט: הוחלט: לקבל את ההצעה שהציע פר טרלו: היתה החלטה שלילית בחלקה יציין את נימוקיו לגבי אותו חלק.

תקנה מס' 3(ב):

צ. טרלו:

ההוראה הזאת חשובה מאד. נניח שאדם אומר זורקים אותי מן הדירה. שואלים אותו מהי הכנסתך והוא צריך להוכיח זאת. הוא טוען בחר זורקים אותי מן הדירה ואין לי זמן לחכות. לכן ההוראה הזאת באה שיש לתת את השירות ולציין למה הוא נותן אותו בלי לברר את כל העובדות.

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע לכתוב במקום המלה רשאי את המלה יתן ראש הלשכה שירות... "מאחר ולאחר מכך כתוב:... אם היה סבור כי הענין אינו סובל דיחוי...". כלומר, זה תוך לשיקול דעתו.

היו"ר י. גולדשמידט:

הוחלט: לכתוב: ראש הלשכה יתן שירות זמני או להורות על מתן שרות זמני..."

תקנה מס' 3(ג):

צ. טרלו:

סעיף (ג) אומר שלא מספיק שאתה תחליט אלא צריך למסור זאת לבקש.

ד. ארזי:

כאן כתוב הודעה על החלטה. השאלה היא אם צריך לשלוח את ההחלטה או את ההודעה?

צ. טרלו:

שולחים הודעה והיא צריכה לכלול את כל מה שיש בה. הודעה מכילה החלטה לפי סעיף זה.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני הייתי מוסיף: את המלה הודעה בכתב.

צ. טרלו:

ברור שזה בכתב. מה שרצינו למנוע הוא הודעות בעל-פה.

היו"ר י. גולדשמידט:

הוחלט: לכתוב: הודעה בכתב על החלטה לפי סעיף זה תימסר לידי הבקש, או תישלח לו

בדואר רשום.

תקנה מס' 4: (1)(2)(3)(4):

צ. טרלו:

ישנן ארבע סיטואציות: (1) שמנהל הלשכה הוא שנותן את ההוראה. (2) באותן לשכות שיש יותר מעובד אחד הוא קורא לעוזר ומטיל עליו את הטיפול. (3) ממנה עורך-דין או אדם אחר. (4) מסתבר שבסך הכל הוא צריך להשיג דחיית משפט הוא איננו חייב ללכת לעורך-דין ולשלם לו 75 ל"י. אלא נותנים לאיש כתב יד של הבקשה והוא ילך לבית המשפט ויציג את ההודעה.

היו"ר י. גולדשמידט:

בסעיף 2 לחוק כתוב שלשכת הסיוע תתן שירות משפטי בענינים שנקבעו בתקנות לפי שידו אינה משגת לשאת בהם. ההוראות ינתנו ע"י עורכי-הדין של הלשכה או מחוצה לה, או אדם כשיר כדין. לכאורה, השירות ינתן ע"י עורך-הדין מבין בעלי לשכת הסיוע.

צ. טרלו:

או ע"י אדם אחר כשיר כדין.

היו"ר י. גולדשמידט:

השאלה אם אדם אחר יכול להיות רק מעובדי הלשכה ומאידך בתקנה נאמר לפנות עורך-דין. שאינו מעובדי הלשכה. צריך לכתוב: לפנות עורך-דין

הוחלט: לכתוב: לפנות עורך-דין שלא מעובדי הלשכה או אדם אחר הכשיר כדין על-פי חיקוק ליתן את השירות.

אני מציע לכתוב בסעיף 4 כך: החליט ראש
הלשכה על מתן שירות, רשאי הוא לעשות אחד

י.ה. קלינגהופר:

מאלה.

אני סבור שתקנה 4 (4) היא מיותרת.

ר. ארזי:

לא נראה לי שהוא יתן לו הוראה כי המבקש
הוא בעל הדין. מה הוא צריך הוראות מהלשכה.
כל זה כלול ב-(1) ליתן את השירות. השירות יכול להיות גם חלקי.

י.ה. קלינגהופר:

אני מציע לכתוב: יודיע למבקש כי המבקש
גופו יופיע בהליך ויתן לו הוראות בכתב

צ. טרלן:

כיצד ינהג.

היוזמה צריכה לבוא מהמבקש?

י.ה. קלינגהופר:

אני מדבר על מקרה הפוך. הוא אומר: אני רוצה
עורך-דין בשביל תביעת פינוי. אז אופריו לו
לך חבקש דחייה מבית המשפט כאשר מנהל הלשכה יכתוב לו את הבקשה.

צ. טרלן:

אני סבור שתקנה 4 (4) מיותרת. בחוק נאמר
השירות ינתן ע"י עובדי מביין עובדי הלשכה
או מחוצה לה, או ע"י אדם כשיר כדין. עכשיו כאן כתוב החליט ליתן את השירות
אז הוא יתן את השירות.

א. אנקוריון:

אני צריך לומר את זה אחרת יהיו בג"צים
למה לא שלח עורך-דין.

צ. טרלן:

לכאורה, הצעתו של חה"כ אנקוריון היא נכונה
ומשכנעת כי התקנה אינה יכולה להוסיף ולא
מוסיפה ממה שנאמר בסעיף 2 לחוק. שם כתוב שהשירות ינתן. השירות זה לא
אומר רק הופעה בבית המשפט, זה כולל גם עצה. כאשר אופריו לו עליך לעשות
כך וכך זה חלק מן השירות. על כן אני מצטרף לשיקול שאלי יש מקום לפתוק
את תקנה 4 (4).

היו"ר י. גולדשמידט:

כל התקנות האלה נכתבו כך שכל אדם יוכל
לקחת את הנייר להיכנס לשכך ולשאול מה בדיוק
מגיע לו. כמו-כן נחלק את התקנות בין העובדי הסוציאליים. אנחנו רוצים
שגם עובדי סוציאליים יהיה להם הנייר הזה ויבינו מה כתוב בו.

צ. טרלן:

אבל יש סיבה משפטית נוספת חשובה. כאשר
אני כותב בחוק ינתן השירות, אני לא כותב כלום. אני לא רוצה שמקבל הסעד
יפול בין שני כסאות. יגידו לו: התקציב נגמר, או מנהל הלשכה במילואים
וכו'. ברגע שראש הלשכה מחליט על מתן השירות יעשה אחד מאלה. ואז חלה
פקודת הפרשנות שהיא חייב לעשות זאת בהקדם האפשרי. או ימנה עורך דין
או אדם אחר, או יודיע למבקש גופו שיופיע בהליך ויתן לו הוראות בכתב כיצד
ינהג.

י.ה. קלינגהופר:

אני מבין שהדרך שבה ינתן השירות היא לא
מחייבת קביעה בתקנות. אני הייתי מעדיף שזה
ייכתב. אני מקבל את הרעיון שהתקנות האלה אינן צריכות להיות יותר מדי
קצרות אלא גם מחנכות ולהדריך היטב את ראש הלשכה. מה גם שהדבר הוא חשוב
מאד ומוטב להרבות.

צ. טרלן:

אני רוצה להשיג מטרה פשוטה שמי שעובד עם
התקנות לא יצטרך לדפוף כל הזמן. הפיסקה

הזאת נחוצה לשם שלמות העבודה.

במקום סעיף 4 (4) אני מציע לכתוב: יעשה את
הדרוש.

היו"ר י. גולדשמידט:

צ. טרלו:
מדוע כתבתי יופיע בהליך מכיון שאינני רוצה
שהוא יתחיל להריץ את האיש המסוכן לכל מיני
מקומות אחרים. אני מעוניין רק לגבי בית המשפט.

היו"ר י. גולדשמידט:
כתוב: יופיע בהליך. זו פעולה מורכבת מאד
ומסוכנת. אתה אומר רק כאשר הוא צריך לחתום
על מסמך. האם זה כולל גם שהוא צריך להגן על עצמו בבית המשפט? - זה דבר
פחות מתקבל על הדעת שהוא יטיל זאת על המבקש.

צ. טרלו:
ברגע שהוא נותן לו הנחיות בכתב כיצד להתנהג
הוא לוקח על עצמו את האחריות על אופעה של
האיש בהליך.

היו"ר י. גולדשמידט:
הערה ג'וספת - אני מציע לכתוב בתקנה 4 כך:
החליט ראש הלשכה על מתן שירות, ושאי הוא
לעשות אחד או יותר מביין אלה לפי הענין.

החלטת: לקבל את הצעתו של היושב-ראש.
בסעיף 4(3) לכתוב: לפנות עורך-דין שלא מעובדי הלשכה או אדם אחר הכשיר
כדין על פי חיקוק ליתן את השירות. בסעיף 4(4) לכתוב: יודיע למבקש כי
המבקש גופו-יודיע בהליך ויתן לו הוראות בכתב כיצד ינהג.

תקנה מס' 5 (1):
המלה: לרבות אבהות, אימוץ, ירושה, קביעת
גיל ות-יקון גיל באו כדי למנוע את הויכוח
בפסיקה מה נכנס לעניני מעמד אישי.

לגבי 5(2) מדוע כתבנו הגנת זכויות הנוגעות
למגוריים? - כי יש איש שחסר לו כסף אבל יש לו מגורש והוא רוצה שהמדינה
תיתן לו הוצאות. מגוריים זה דבר אלמנטרי וחיוני בענינים כאלה אני חייב
להגן על הזכויות שלו בנכסי דלא ניידים. לכן כתבנו זכויות הנוגעות למגוריים.

לבי 5(3) - ענינים זה מושג רחב יותר מאשר
תביעה כי תבעה זה רק שירות בית משפט ואנחנו נותנים יותר שירותים. לכן
צריך לכתוב ענינים.

י.ה. קלינגהופר:
החלטנו להחליף את המלה כספיים בממון.

צ. טרלו:
אני לא יודע מה זה דיני ממונות לפי המשפט
העברי. אני מעדיף לכתוב ענינים כספיים.

היו"ר י. גולדשמידט:
החוק מדבר על ענינים אבל לא על ענינים
כספיים.

ר. ארזי:
לא הייתי כותב ענינים כספיים לחוד וב-4)
ענינים הנוגעים לפשיטת רגל. פשיטת רגל זה
לא ענינים כספיים? בסעיף (3) הייתי כותב רק נזיקין.

צ. טרלו:
אני אגיד מדוע? - יש עסק משונה שנקרא
שכירות מכר או שאתה קונה חפץ בתשלומים. זה
לא חוזים זה לא נזיקין. המגמה הכללית להימנע מדבריים טכניים. למה כתבתי
את (4) כי רציתי להדגיש ענינים הנוגעים לפשיטת רגל, לרבות תביעות
בפשיטות רגל ובפירוקי-תאגידים.

היו"ר י. גולדשמידט:
מה פרוש המלים: לרבות תביעות בפשיטות רגל
ובפירוקי-תאגידים?

צ. טרלו:
נניח שמפרקים חברה אז אני רוצה לאפשר לו
לתבוע. אולי יש צורך לכתוב סעיף נוסף שיכלול

את זה באופן נפרד.

היו"ר י. גולדשמידט:

רצייתי להיות בטוח שהמבקש יכול להיות רק יחיד ולא תאגיד. האם אחרי הפסיק אני לא

מכניס תאגיד בפירוק?

צ. טרלו:

אני מציע לשנות: (4) ידון בעניינים הנוגעים לפשיטת רגל. (5) ידון בטיפול הכרוך בהליכי תאגידיים. וכל זה בכפוף לכותרת שב-5 שיאמר: הנוגעים למבקש והסמוכים על שולחנו.

היו"ר י. גולדשמידט:

פרוש הדבר שאם למבקש יש תאגיד והוא פשט את הרגל אז השירות המשפטי צריך לספל בפירמה

שלו.

צ. טרלו:

השאלה מה מצבו של אותו איש. כאשר הוא פשט את הרגל הוא לא מטפל בפירמה הוא מטפל בעניינים האישיים של האיש. נניח שמישהו היה מנכ"ל של פירמה והפירמה פשטה את הרגל והוא נשאר בחוסר כל. מישהו צריך לייצג את זכותו שלו כמנהל.

ר. ארזי:

צריך להיות ברור שכאן הכוונה עניינים הנוגעים למבקש בפשיטת רגל. שלא יצא מישהו שלא

החכונו אליו.

י.ה. קלינגהופר:

אינני רוצה שמי שיקרא את החוק התרשמותו תהיה שהחוק בא להגן על קפיטליסטיים. כלומר, לאנשים כאלה מושיטים סעד חינוך אין כסף. התאגידיים במסגרת זו מפריעים לי, דוקא משום שאתה אומר שזה עבור "עמך". אם תהיה לקונה זה הרע במיעוטו.

א. אנקוריון:

השאלה אם צריך להזכיר פשיטת רגל. ברגע שמזכירים פשיטת רגל צריך להזכיר גם פירוק תאגידיים. פשיטת רגל זה עניין של יחיד. ופירוק זה פשיטת רגל של תאגיד. אני הייתי מציע לכתוב: עניינים כספיים, לרבות נזיקין, פשיטת רגל וכו'. כי יש אדם שיש לו מניה בעסק גדול. מפרקים את העסק והוא נשאר ללא כלום. גם בעניינים כאלה יש לתת עזרה.

פ. ביבי:

מדוע צריך להזכיר כאן פירוק תאגידיים? אם יש מישהו שיש לו מניות והתאגיד התפרק ואין לו אפשרות לממש את המניות ילך לעורך-דין וכאשר יקבל את התמורה ישלם לעורך-הדין. החוק הזה לא בא לספל במניות. מדובר על אנשים שבקושי יש להם לאכול וצריכים להוציא אלפי לירות על משפטיים. לכן גם כאשר אנחנו רוצים לגעת בעניין של פשיטת רגל מדובר בתחום מצומצם.

צ. טרלו:

נקח לדוגמא פועל שאת קופות הגמל שלו שדדו.

פ. ביבי:

אפשר לומר: כאשר המבקש הוא צד לתביעה של פשיטת הרגל.

היו"ר י. גולדשמידט:

היות ובפיסקה (4) יש פסיק, לרבות... " יכול להשתמע שאנחנו רוצים לתת סיוע גם לפירוק תאגידיים. אנחנו לא מפרשים מי הנתבע ומי התובע. אינני נכנס לזה אם זה תאגיד, חברה או איש פרטי או מדינה. לכן הייתי מעדיף שנכתוב ב-(3)... לרבות נזיקין, עניינים הנוגעים לפשיטת רגל של המבקש.

א. אנקוריון:

מדוע לא בשביל הנושאים? - אני רוצה ללכת יותר מזה. יש מקרים שאדם שניהל עסק הסתבך הגיעו מים עד נפש. מתחילים לעשות עיקולים ואין לו דרך אחרת להכריז על עצמו כפושט רגל. אז צריך לבדוק את העניין.

צ. טרלו:

אני מציע לכתוב: עניינים הנוגעים לפשיטת רגל, לרבות תביעות נגד אחרים בפשיטת רגל

ובכינוס נכסיהם.

ד. ארזי:

אני חושב שצריך להסתפק בסעיף (3). עניינים כספיים זה מספיק. לא חשוב מאיזה צד אם פשוט שהוא פשט את הרגל או מכל סיבה שהיא.

צ. טרלו:

אני לא מתנגד בחנאי שיירשם שדעת הוועדה הייתה שהסעיף נכלל בעניינים כספיים.

היו"ר י. גולדשמידט:

הוחלט: הוועדה סבורה שתקנה 5(4) מיותרת היות וזה נכלל בתקנה 5(3).

תקנה מס' 5(5):

י.ה. קלינגהופר:

האם התקנות חלות על עבירות שדן בית דין לעבודה?

צ. טרלו:

צריך לכתוב: למעט עניינים פליליים. בכל אופן אני מוכן לברר אם יש צורך לכתוב: למעט עניינים

הנדונים שם.

בתקנה מס' 5(1) אני חייב לבדוק אם הייתה

כוונה להכניס וטוה בטעות נפל שלא הזכרנו אפוטרופסות. אולי מפני שיש אפוטרופוס כללי. אני בכל זאת רוצה לברר במשרד את העניין הזה.

היו"ר י. גולדשמידט:

יש לבדוק את העניין של למעט עניינים פליליים הכלולים בפרק 1 של בית דין לעבודה וכן עניין

של אפוטרופסות.

תקנה מס' 5(6):

הוחלט: לאשר.

תקנה מס' 5(7):

הוחלט: לאשר.

תקנה מס' 5(8):

צ. טרלו:

אני הכנסתי לכאן קבוצה של 4 חוקים שמקניהם זכויות כל כך גורליות. זה נוגע גם לאותו החייר שנשאר בחוסר כל וצריך לקבל סעד משפטי.

י.ה. קלינגהופר:

אני מתנגד לחוק הכניסה לישראל, זה יותר מדי רחב. זה לא רק עניין של הרחקה וגרוש זה עניין של מתן אשרות מתן ויזה. אני פה לא הייתי נותן סעד משפטי אם מסובים להעניק לאדם ויזה. אני אחרון את תכתבו גרוש או הרחקה - לפי הלשון של חוק הכניסה אבל לא כל העניינים של חוק הכניסה כי זה עניין של זכאות ושל שיקול דעת.

צ. טרלו:

הסיבה להכנסת הסעיף הזה היא שקרה מקרה וחייל וגוסלבי ערק מן הצבא. מצאו לו עורך דין

והמדינה שילמה לעורך הדין שניהל את הדבר מצויין. התוצאה הייתה שהאיש לא הוחזר עד שמדינה מסוימת הסכימה לקבל אותו. אם היו מתזירים אותו לידי האו"ם או שהיו הורגים אותו או שהיה מקבל מאסר עולם. אנחנו כולנו אמונים על המגילה לזכויות האדם. אני אז טענתי את הטענה שזה לא יפריע למדינה לטעון את הטענה כי תקנות אלו יכולות לגרוע מהחוק. (א) הטענה לא עשתה רושם על בית המשפט; (ב) בנוסח במגילת האו"ם לא כתוב שיש לו זכות למקלט אלא כתוב יש לו הזכות לבקש מקלט. אם אין לו פרוטה ואני לא נותן לו סעד משפטי אני שולל ממנו את הזכות לבקש מקלט - כי מי יטפל בעניינו? - ישנם סיפורים של מלחים שקפצו לים. אנחנו מאד גאים על המסורת הזאת. זה דבר ליברלי ומאד חיובי. אינני רואה אסון בזה שאדם שאין לו כל אמצעים שהגיע הנה ורוצה להישאר פה - למנוע זאת ממנו. יש הרבה יהודים שחוק השבות לא חל עליהם.

צ. טרלו:
היה מקרה שאדם נשדד ולא היתה לו פרוטה ולא יכולנו לתת לו סעד משפטי. ואז הוא הלך לשגירות האמריקאית. מדוע שלא יהיה סידור שבמקרה כזה יש לתת סעד משפטי?

י.ה. קלינגהופר:
אני חוזר מכל מה שאמרתי. אם יש נכונות מצידכם לעשות זאת - בבקשה. שאלתי היא אם אותו המקרה של העריק היגוסלבי יהיה מחוץ לתקנות הללו האם אי אפשר, מתוך חסד, לתת לו את השירות הזה?

צ. טרלו:
התקנות האלה סגורות באופן הרמטי בגלל הנוסח הנוקשה של החוק. החוק יקבע את העניינים שבהם ינתן השירות וגם מי זכאי לקבל את השירות ובאיזה עניינים. אני יכול להוציא את העניין הזה השאלה מה אני עלול לזרוק החוצה? - אני מוכן להחליף דברים במשרד בנושא הזה. בעולם נוטים לראות בסעד המשפטי כאמת מידה לשמירת הזכויות האלמנטריות של האדם.

היו"ר י. גולדשמידט:
בחוק כתוב שהשירות ינתן למי שידו אינה מאגנת לשאת בהוצאות האלה. אין כאן אבטחה בין מי שאזרח ומי שאינו אזרח. מה שמר טרלו אומר זו גישה ליברלית ואני מוכן לקבל אותה.

י.ה. קלינגהופר:
בתקנה 5(9) תכתבו תביעות לא רק בשל רישוי עסקים או מקצועות אלא באופן כללי.

צ. טרלו:
הוחלט: לכתוב בתקנה 5(9) ענייני רישוי עסקים, עיסוקים או מקצועות והסדרתם מכח חיקוק.

היו"ר י. גולדשמידט:
לא הכנסת עניינים שכרוכים בפקודת בנין ערים. אני פוחד לפתוח את הסכר הזה.

תקנה מס' 6(1):
בטעיף 2 לחוק נאמר: לענין ההוצאות לרבות ההוצאות הכרוכות בו בעניינים ובהיקף שנקבעו בתקנות.

היו"ר י. גולדשמידט:
אני חושב שהשגת מסמכים זה דבר שהיחיד לא יכול לעשות.

צ. טרלו:
נסתכל בתוספת הראשונה שיש פירוט של מה שנתנים.

היו"ר י. גולדשמידט:
נעבור לתוספת הראשונה. לגבי (3) ו-(4) אני הייתי מציע להגדיל את הסכומים.

ר. ארזי:
מה הוא יעשה אם זה יעלה על הסכום שנקוב כאן?

היו"ר י. גולדשמידט:
כתוב כאן: בסכום שלא יעלה על... למבקש אחד. נניח שלמבקש יש 2 בקשות. האם לא צריך לומר לגבי חיק אחד?

פ. ביבי:
אני מציע לא לנקוב בסכום.

צ. טרלו:
יש היום עצלות. במקום להעסיק כתבנית הוא ישלח אותו לצלם. בתרגומים אני מוכן ללכת יותר. לגבי צילום מסמכים זה מתייקר כל הזמן. אני יוצא מתוך הנחה ומתוך נסיון אישי שפרוטוקולים צריכים לקבל בחינת מבית המשפט. אז על מה מדובר? על צילום מסמך שצריך להגיש תביעה עם כמה העתקים. אם צילום עולה 65 אג' ואני נותן לו 50 ל"י הוא יכול בעד זה לצלם 80 עמוד - זו כמות. דבר נוסף אני מפחד שהאיש מטפל בענייני סעד יאשר הוצאות בעד 1,000 עד 2,000 ל"י. לי נוח להגביל אותו. השאלה איזה נזק אני גורם. אני מוכן, אם אתם מבקשים, להוסיף על הסכום.

אני מציע: צילומים עד 100 ל"י. תרגומים עד 200 ל"י.

ד. ארזי:

אני מציע לאשר את זה. והיה אם המציאות תראה שיש צורך לשנות - נשנה.

א. אנקוריון:

גם אני באותה הדיעה.

מ. ביבי:

הוחלט: להשאיר את הסכומים כפי שהם. צריך להיות מובן מבקש אחד לענין אחד.

היו"ר י. גולדשמידט:

תקנה מס' 7(א)(ב):

בתקנה 7(ב) יש לכתוב את הנוסח כך: ראש הלשכה לא יתן החלטה כאמור בתקנת-משנה(א), אלא לאחר שנתן למבקש הזדמנות להשמיע טענותיו בפניו.

ז.ה. קלינגהופר:

הוחלט: לשנות את הנוסח כפי שהציע חה"כ קלינגהופר.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מבין שזה לרבות שכר טרחת עורך דין שאינו מעובדי הלשכה.

תקנה מס' 8(א):

נכתוב: לרבות שכר-טרחת עורך-דין ששולם לפי תקנה 12.

צ. טרלו:

העילה להפסקת השירות היא מתן ידיעות כוזבות. כלומר, אי אפשר להפסיק את השירות מכל טעם אחר.

ז.ה. קלינגהופר:

יש הפסקת שירות שאין עמה החזרת הוצאות ויש הפסקת שירות עם החזרת הוצאות.

צ. טרלו:

מתי יכול ראש הלשכה לדרוש החזרת ההוצאות כאשר ניתנו ידיעות כוזבות?

ז.ה. קלינגהופר:

(ב) יחול על שני המקרים.

צ. טרלו:

אני לא מדבר על 8(ב) כאשר השיג את הכסף הדרוש. אפילו תשיג בצד את המקרים של (ב) החוק מאפשר הוראת החזרה גם במקרים אחרים לא רק של ידיעות כוזבות ורשאי הוא להורות שיופסק השירות אם היה סבור שענינו של המבקש טרדני או קנטרני. זה לא צריך להיות דוקא כסף. זה הרבה יותר רחב מאשר ידיעות כוזבות ואע"פ לפי החוק היושב-ראש רשאי לדרוש החזרת הוצאות בעוד ש-8(א) מצמצם את זה.

ז.ה. קלינגהופר:

בסעיף 4 לחוק נאמר שראש הלשכה רשאי לדחות זאת אם היה סבור שענינו של המבקש היה

היו"ר י. גולדשמידט:

טרדני או שאין לו על מה לסמוך ורשאי הוא להורות שיופסק השירות שהוחל בו ולהחזיר את הכספים - הכל לפי שנקבע בתקנות. אלו הן שתי הוראות נבדלות לגמרי.

כאשר דנו בוועדה המשותפת החלק הראשון היה מקרה אחד כמובן עם החלטה שאין לו על מה לסמוך ושזה טרדני הוא חשוף לערעור על החלטה. הדבר השני נותן מקום לטענתו של חה"כ קלינגהופר שגם ב-7(א) החוק רואה אפשרות של תביעה להחזרת הכסף. נניח שראש הלשכה קורא בעתון שהאיש זכה בפיס ברור שחלל להתקיים התנאי. במקרה כזה אין 7(א) מרשה לו להורות על החזרת ההוצאות.

לכן יש להוסיף ב-7(א) שבמקרה כזה הוא יכול להורות לא רק על הפסקת השירות אלא גם החזרת

י.ה. קלינגהופר:

ההוצאות.

סעיף 7(א) מבחין בין שני מקרים: (א) התנאי לשירות חדל להתקיים ואז הוא רשאי להפסיק

צ. טרלו:

את השירות, למשל, אם זכה בפיק. מדוע לא דורשים שיחזיר את הכסף ב-7(א)? כי אנחנו יכולים לעמוד במצב לא נוח. נניח האיש מרויח 550 ל"י לחודש ופתאום העלו את השכר בחודש מסויים. ההוראה שלי קושרת אותי לחצי הסכום והתנאי חדל להתקיים. אני צריך להפסיק לו סעד משפטי. אז אומרים כעת לא חלף לגבות ממנו את הכסף. קודם כל זה מחייב אותי לעקוב אחר הכנסתו. אינני רוצה להתעסק בדברים האלה לא במקרה הראשון ולא במקרה השני.

כתוב: רשאי... " כלומר, זה נתון לשיקול דעתו של ראש הלשכה, אם לדרוש החזרת ההוצאות.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מציע לתת לעניינים האלה לרוץ ואז נראה מה יהיו התוצאות.

ר. ארזי:

אני מוכן ללכת בגישה הזאת שלא נמצה את הדבר. זה סביר.

היו"ר י. גולדשמידט:

תקנה מס' 8(ב):

בסעיף 6 נאמר... הוצאות ושכר טרחת עורך-דין שנפסקו לטובת האדם דנאיים יאילו נפסקו לטובת המדינה... " שם צריך להגיד שילקחו בחשבון הוצאות השירות.

תקנה מס' 8(ג):

בסדר.

צ. טרלו:

למשל, אילו בשירות חובה שיש לו עסק אזרחי והוא צריך לתבוע ואין לו היום כסף. נותנים לו את השירות בתנאי שלאחר השחרור הוא ישתכר מספיק כסף הוא יצטרך להחזיר את הסכומים שקיבל. גומרים איתו מראש שהוא יסלם בתשלומים ויחתום על שטרות.

תקנה מס' 8(ד):

אני סבור שצריך לכתוב: שידו של המבקש באורח זמני אינה משגת.

י.ה. קלינגהופר:

הוחלט: יש לשאול את פר שלי בענין זה.

היו"ר י. גולדשמידט:

זו הוראת ביצוע לביצוע סעיף 6 של החוק.

תקנה מס' 9:

תקנה מס' 10:

אם אני רוצה להבטיח את התשלומים אני קובע סמכות עזר מכוח פקודת הפרשנות.

צ. טרלו:

אני מתנגד לסעיף 10. אין לזה כל כיסוי בחוק לדבר כזה. בחוק הסיוע המשפטי אינני רואה כל הוראה כדי להצדיק תקנה הזאת באופן חוקי.

י.ה. קלינגהופר:

הפחלוקת היא עדינה מאד. בסופו של דבר היחסים בין הנזקק לסיוע לבין הלשכה אינם יחסיים נורמליים בין לקוח לעורך-דין. הוא לא בוחר לו את העורך-דין. בחוק לשכת עורכי-הדין זה מוסדר בחוק?

צ. טרלו:

כן - זה מוסדר בחוק.

א. אנקוריין:

היו"ר י. גולדשמידט:

אני מצטרף להצעה למחוק את הענין הזה.

א. אנקוריון:

לעצם הענין - אני תומך בזה. אבל אם יש ספק בנוגע לחוקיות או יש למחוק את זה.

ב. ביבי:

אני מבקש שיירשם בפרוטוקול שאני תומך בסעיף הזה.

היו"ר י. גולדשמידט:

כולנו בעד הסעיף אלא מוחקים אותו בגלל שהוא איננו חוקי.

הוחלט: סעיף 10 נופל בתוספת הערה שכל הנוכחים מצטרפים ומקבלים את עצם הענין אבל מוחקים אותו בגלל שהוא איננו חוקי.

תקנה מס' 11 (א) (ב):

א. אנקוריון:

בנוגע ל-(ב) אני מציע אחת לששה חודשים.

צ. טרלו:

6 חודשים זה לא טוב כי באמצע נופלת הפגרא. והחברה עושים את העבודה הפרטית שלהם ואת זה הם דוחים לסוף. אני רוצה לשמור על הקשר. אחרת נשלם כסף ולא יהיה שירות.

י.ה. קלינגהופר:

לגבי פסקה 11 (ב) כתוב ש: דיווח על המשך טיפולו... "מה בנוגע לטיפול שנגמר האם הוא לא צריך לדווח? - הלשכה איננה יודעת אם זה נגמר או לא.

היו"ר י. גולדשמידט:

הוחלט: למחוק את המלה "המשך".

תקנה מס' 12:

הכוונה היא מי שנתן שירות והוא אינו מעובדי הלשכה.

צ. טרלו:

הוחלט: מי שנתן שירות לפי תקנות אלה והוא אינו מעובדי הלשכה יקבל שכר טרחה והוצאות נסיעה בהתאם לתוספת השלישית.

שכר הטרחה הועתק מתקנות הסעד המשפטי בענינים פליליים בשינוי קטן אחד. המכניזם של תקנות סדר הדין הפלילי שיש מינוי רק ביוזמת בית המשפט. כלומר, רק כאשר התיק מגיע לבית המשפט בית המשפט ממנה עורך-דין ואז קבעו שכר טרחה מ-150 עד 300 ל"י בבית משפט שלום, בבית דין אזורי לעבודה, בבית דין דתי אזורי בפני רשם, ובערכאות שפיטה אחרות.

בבית המשפט המחוזי בביה"ד הארצי לעבודה, בבית הדין דתי לערעורים זה מ-300 עד 600 ל"י. בבית המשפט העליון לא קבעו כלום. אצלנו הבעיה היא אחרת. היוזמה מתחילה בלשכה. הולכים לעורך-דין ומנסים לגמור בלי משפט פלילי. אם כך מגיע לו שכר בעד שירותים משפטיים. חוץ מזה מגיע לו בעד הופעות בבית המשפט - ופה לקחנו את הפורמולה של המשפט הפלילי.

אצלנו הוא מקבל בדיוק כמו במשפט הפלילי בהבדל אחד שאת הסכום ההתחלתי הוא מקבל מהלשכה. טור א' מה שהוא מקבל מהלשכה. טור ב' מה שבית המשפט רשאי להוסיף לו. התשלומים הם בהחלט מכובדים ומקבלים על הדעת.

סבלת שכר הטרחה היא לא ההצעה שלי אלא היא אומצה ע"י ועדת הכספים של הכנסת. אנחנו סבורים שהסכומים אינם מוגזמים. מהסיבה הפשוטה: נניח שעורך דין מופיע ומקבל בעד ישיבה 150 ל"י. בסך הכל יש 20 הופעות במשך החודש. בעד 20 יום הוא מגיע ל-3,000 ל"י ברוטו. הם הרבה פחות ממה שעולה פרקליט שמופיע נגדו בשירות המדינה. בתוך הסכום של 3,000 ל"י צריך להכניס שכר עבודה, תנאים סוציאליים והתנאים הסוציאליים היום במשק זה 45%. כלומר, שליש מזה על תנאים סוציאליים, בס"ל פנסיה וכו'.

צ. טרלו:

יש לקחת בחשבון הוצאות אחרות שיש לו כמו משרד, ריהוט, טלפון, חשמל, כתבנית, נקיון, נייר, מס עסקים, מס רשיון, מכוננית ונסיעות. ברור שהוא לא יכול להיות מזה אחרי כל ההוצאות האלה הנטו במשרדים הגדולים מסתובב ב-9% מההכנסה. התשלומים הם אבסורדיים לגבי עורך-דין בעד הופעה בתיק תנועה בלי הרוגים זה 1,500 ל"י בעד תיק בשביל עבודה של יום וחצי. יש תשלום בעד לימוד התיק פלוס ישיבה אחת. ישיבה נוספת זה רק 75 ל"י בבית המשפט השלום.

ד. ארזי:

על הראשונים אנחנו מצטערים. אז אפשר לקבל את זה מכיון שזה מופרז אפילו לגבי הפליליים. כאן אתם לא תעמדו בתקציב וגם העניינים הם לא כבדי משקל כמו בבית המשפט הפלילי. כאן מדובר על עניינים די שגרתיים שאינם מסובכים. האוצר לא יתן לכם את הסכומים האלה. אני מציע להפחית ב-33%. נניח שזה נכון לגבי הפליליים בכל זאת ההכנה כאן יותר פשוטה.

צ. טרלו:

במשפט פלילי הוא לא מגיש כתב הגנה. בעניינים אזרחיים הוא צריך להגיש עניני טענות.

היו"ר י. גולדשמידט:

אני רוצה לומר שני דברים: - (א) איננו מעוניינים שהתשלומים יהיו נמוכים מדי כדי שנוכל לתת לנזקקים לסיוע גם עורך-דין שרמת ההכנסה שלהם מעבודה עצמה אינה מעל ומעבר גבוהה. כיצד נשיג עורך-דין טוב? - יש משהו משותף בין הכנסתו לרמתו. אם נקבע מחירים נמוכים אנחנו גוזרים על הנזקקים שיקבלו עורכי-דין מתחילים או כאלה שלא הצליחו במשפט. לומר, יש כאן ענין למשוך עורכי-דין לא רק מלשכת עורכי-הדין אשר קיבלה על עצמה שכל עורך-דין יקבל מקרה אחד על עצמו. שיהיו מוכנים לקבל על עצמם מקרים כאלה. זו פונקציה של רמת השכר שאנחנו קובעים. (ב) נבאה תוך שנה מה נשאר מה-150 ל"י. ערך הכסף נמצא בירידה. מה שנראה היום מוגזם בעוד שנתיים הוא יראה סביר.

אני סבור שאם שר המשפטים הציע את הסכומים האלה ולשכת עורכי-הדין קיבלה זאת וכן האוצר - אז אין להקטין את הסכומים.

י.ה. קלינגהופר:

מה יש התייחסות לבית המשפט העליון. אני רואה רק עלעורים. מה עם (1) ו-(2)?

צ. טרלו:

בעליון יכול להיות ערעור קטנטן. לא ידעתי מה לכתוב בטור 1, אם ללכת לפי 3 או לפי 4?

אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה את הצעקה הגדולה שהיתה בשעתו לגבי הסכומים הנמוכים שבדחנים בסיוע משפטי. נתנו אז 30 ו-50 ל"י ופלילי 50 ל"י. מה תעשו את החשבון מה עולה למדינה ליום פרקליט זוטר כדוגה ג' לפי השכר היום ויש להוסיף לזה את הזכויות הסוציאליות שמגיע ל-45% או מגיעים ל-3,000 ל"י.

ד. ארזי:

אבל אתם שולח אותו 50 פעם בחודש לחביעות.

צ. טרלו:

העמוסים מופיעים 18 פעמים בחודש. צריך להביא בחשבון את המשרד, רכב פקודות גדרות, מזכירה שמשרתת אותו, נייר מבניים, מחלקת חשבונות שקיימת בשבילו. אני לאיש הזה לא נותן יותר מזה. הוא צריך לקחת בלש פרטי, לחקור, וכו'. אני יכול לצלצל למשטרה. אש"ל אני לא נותן לו רק נסיעות. אתם תגיעו ל-60-50 ל"י ליום. כמה הם צריכים להופיע? - בענייני המעמד האישי אלו עניינים קשים מאוד. הם לפעמים מקבלים מכות נבתי-הדין הרבניים. יש לשלם לו כדי שירצה ללכת לשם. למשל, הלנת שכר זה ענין מסובך כי המעביד מיוצג ע"י עו"ד ממדרגה ראשונה. פיננסי דירה זה עסק חמור. בשביל זה לוקחים סכומים רציניים. במשפטים פליליים לא צריך לכתוב כתבי הגנה ולא צריך לאחד תיקים בהוצאה לפועל ולא צריך לצרף צדדים למשפט.

י.ה. קלינגהופר:

לגבי הסכומים שמופיעים בטור א' הם לא גבוהים. אני הייתי יכול במצפני שקט לאשר אותם. מה שיכול קצת להבהיל ולהביא לדמגוגיה ולבקורת בעתונות אלה הם הסכומים שבטור ב'. אבל כאן אנחנו קובעים את התקרה ומי שקובע זאת זה בית המשפט. על כן אני אומר, אינני רגוע לחזור על התרגיל ההוא וכן לגופו אני בעד פרוצדורה מסויימת שהאחריות תהיה ברורה שלא יהיה מישהו שוב שעיר לעזאזל. אני רוצה ששר המשפטים יסמוך את ידו על זה ושלא תהיה לו אפשרות לומר אינני יודע כלום. לאחר ששר המשפטים יקבל בפנינו את האחריות על הסכומים האלה אני אתמוך בסכומים האלה. כאשר לכלל הציבור יהיה ברור ששר המשפטים הוא שמציע את הסכומים האלה.

ר. ארזי:

אני אנסה לשכנע את שר המשפטים שיוריד מזה 33%.

א. אנקוריון:

אני לא בעד זה שנקרא לשר המשפטים כי זה מוגש על דעת שר המשפטים. אנחנו עומדים להעמיד את השירות הזה על יסוד מתקבל על הדעת.

רציתי לשאול את מר טרלו מספר שאלות: החלק הראשון מדבר על מה שנעשה בבית המשפט. אבל אין בדיקה של השירות המשפטי לגבי שירות שנעשה מחוץ לבית המשפט. שנית - כאשר אני עובר על ההצעה עצמה היא מתקבלת על הדעת פרט לכמה מספרים גבוהים ביותר. הייתי רוצה להוריד אותם כדי לא לתת את הקפיצה הזאת.

אני מציע בטור ב' שיהיה כתוב עד 450 במקום 600. ולגבי בית המשפט העליון במקום עד 750 לכתוב עד 600.

הערה אחרונה: אני רוצה שתהיה תקרה כללית כולל ישיבה ראשונה. כלומר, כאשר יש לו איקס ישיבות שלא יעלה על סכום מסויים - וזאת לאור הענין שקרה לגבי נתיבי נפט.

צ. טרלו:

אני מציע שתעלו את הדברים האלה בפני שר המשפטים.

ר. ארזי:

אני רואה בזה ענין סוציאלי ובענין סוציאלי גם עורך הדין שהולך לעבודה כזאת צריך לתרום תרומה כלשהי, בסופו של דבר לא נשיג את החקציב ולא נבצע את החוק כפי שהיינו רוצים שיחבצע.

היו"ר י. גולדשמידט:

הטענה של חה"כ ארזי מביאה אותי לשאול את השאלה הבאה: - האם במו"מ על תעריפי שכר של עובדים סוציאליים היית אומר ששכרם צריך להיות ב-20% נמוך מעובדים אחרים בדרגה דומה ובהשכלה דומה מכיון שהם עוסקים בעבודה סוציאלית והם צריכים לתרום את תרומתם?

ר. ארזי:

אנחנו מדברים על עצמאיים ולא על עובדים.

היו"ר י. גולדשמידט:

קשה לחייב אותם לעבוד יותר זול. אני מבין שהדיעות מתקרבות לכך שרוצים לדון על הדבר הזה בפרוטרוט עם שר המשפטים. מאידך, קשה לדרוש משר המשפטים לבוא הנה מכיון שהוא שלח לי את הטבלה הזאת. חזקתם בכתב: חנני מעביר לך תקנות וכו'. כלומר, שזה על דעתו וזה נכסה את הכל.

צ.ה. קלינגהופר:

אני מצטרף להצעה של חה"כ אנקוריון. יש לו נסיון רב במקצוע ואני סומך עליו שהוא יודע מהו מציע. שנית - איננו צריכים לעמוד על כך ששר המשפטים יופיע בוועדה באופן אישי. אם מר טרלו יגיד בפעם הבאה שהוא הפנה את תשומת לבו של שר המשפטים לויכוח שהיה בוועדה על השאלה הזאת ובשמו של שר המשפטים הוא מביא את תגובתו של השר - אני חושב שנסתפק בכך.

היו"ר י. גולדשמידט:

היו שתי הצעות שלא נכללו פה: (1) ענין הבג"צ זה לא נזכר פה וצריך למלא את זה. (2) ההצעה של חה"כ אנקוריון לקבוע תקרה כללית. הרעיון הזה נראה לי. אין דומה מקרה שמעסיק עורך דין 2-3 חודשים או לענין גדול שמעסיק אותו תקופה ממושכת. כאן יש מקום לומר היות וזה עיסוק שמביא אותו ל-5,000 ל"י די. לא נוכל לעשות את החשבון של כל הופעה וכל פעולה בודדת. גם בענין זה יש לקבל תגובה משר המשפטים. וכך לצמצום שני הסכומים.

צ. טרלו:

אני פוחד שמישהו ימשוך את הישיבות לתקרה.

א. אנקוריון:

נניח שבבית משפט שלום לא יעלה מאשר 1,500 ל"י על תיק מסויים.

צ. טרלו:

אני מבין שלפי אותו הגיון בטור ב' ישיבה נוספת בערעורים לא יותר מ-2,000 ל"י. בערעור לא יגיע ליותר מ-10 ישיבות.

א. אנקוריון:

גם במחוזי לא הייתי נותן יותר מ-1,500 ל"י. אני יודע פתוך נסיון שיש ענינים מסובכים שיש להם 20 ישיבות ומעלה ובגלל שזה בית משפט שלום האחריות היא פחותה?

היו"ר י. גולדשמידט:

כלומר, בשני המקרים לא יותר מ-1,500 ל"י. זה הרעיון של חה"כ אנקוריון.

ר. ארזי:

אני הצעתי להפחית בשליש את כל התעריפים. מה שהציע חה"כ אנקוריון זה לא רחוק ממה שאני הצעתי. הוא הציע 450 ל"י ואני מציע 400 ל"י.

היו"ר י. גולדשמידט:

הוחלט: שמר טרלו יביא בפני שר המשפטים את כל המחשבות והטענות שזה יותר מדי. ההצעה היתה להפחית כדי שליש ממה שיש כאן. הצעה אחרת - סכומים שהציע חה"כ אנקוריון. הצעה נוספת להנהיג תקרה לכל המקרים. הייתי מבקש שמשרד המשפטים יבדוק אם להביא בפנינו סבלה אחרת או לא. בפעם הבאה נקבל את התעריף החדש של הדין הפלילי כדי שנוכל להשוות את הדבר.

הישיבה ננעלה בשעה 18.00